

Valtioneuvoston kanslia

kirjaamo@vnk.fi

Viite: lausuntopyyntöne 14.9.2007

Teollis- ja tekijänoikeudet – selvitys

Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. kiittää valtioneuvoston kansliaa tilaisuudesta tulla kuulluksi otsikkoasiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

1 Yleisarvio selvityksestä ja pääviesti

Asian tärkeyteen ja moniulotteisuuteen nähden pidämme nyt julkistettua selvitystä pintapuolisena ja niukkana. Keskeisin sisältö, kannanotot tekijänoikeusasioiden siirron puolesta ja sitä vastaan, muodostaa selvityksestä vain 2,5 sivua. Sekin koostuu muista lähteistä poimituista, tarkemmin yksilöimättömistä ja yleisluontoisista lausumista. Itse selvitys tarjoaa siis kovin vähän aineksia sen kohteena olevan asian perusteltuun arviointiin.

Tekijän- ja lähioikeuksien haltijoiden, kuten tekijöiden, esittävien taiteilijoiden, valokuvaajien, kustantajien ja tuottajien kannalta kysymys tekijänoikeusasioiden hallinnosta ja lainvalmistelusta on erittäin tärkeä. Ennen selvityksessä esitettyjen kannanottojen yksityiskohtaista kommentointia on tästä syystä ensiksi selostettu tekijänoikeuden julkilausuttuja ydintavoitteita ja tilannetta muualla EU:ssa. Sen jälkeen on arvioitu tekijänoikeusasioiden siirtohankkeen lähtökohtia ja sen vaikutuksia suomalaiseen tekijänoikeusjärjestelmään.

Kannanottonamme selvitykseen esitämme seuraavaa:

- kannatamme tekijänoikeusasioiden *pitämistä jatkossakin opetusministeriössä (OPM)*, koska tekijänoikeudella on ensisijainen ja kiistanaton liityntä henkisen luomistyön ja sitä kautta kansallisen kulttuurin edistämiseen ja koska OPM:n tekijänoikeudellinen asiantuntemus on korkealuokkaista
- siirron puolesta esitetyt näkökohdat *ohittavat tekijänoikeuden arvolähtökohdan* – luovan työn edistämisen – ja asettavat omavaltaisesti tekijänoikeusjärjestelmän ensisijaiseksi tavoitteeksi elinkeinoelämän edun
- menestyksellisen kansallisen *IPR-strategian edellytyksenä ei ole* tekijänoikeusasioiden hallinnoinnin siirtäminen työ- ja elinkeinoministeriöön (TEM), eikä sen esteenä ole niiden pitäminen jatkossakin OPM:ssä
- TEM:n ja OPM:n *yhteistyö- ja koordinaatiomahdollisuuksia* tekijänoikeuteen pohjautuvan elinkeinotoiminnan tukemiseksi ja edistämiseksi ei ole riittävästi selvitetty eikä nykyisiäkään keinoja ole riittävästi hyödynnetty.

2 Tekijänoikeuden tavoitteena on luovan työn edistäminen

Tekijänoikeuden tavoitteeksi on EU-tasolla ja kansainvälisesti hyväksytty *luovan työn, kulttuurin ja kulttuurialan yrittämisen suojaaminen*. Seuraavassa on esimerkinomaisesti esitetty muutamia kirjauksia tekijänoikeuslainsäädännön taustaoletuksista ja lähtökohdista.

Suomalaisen tekijänoikeusjärjestelmän tavoitteet on viimeksi kiteytetty hallituksen esityksessä 28/2004 vp tekijänoikeuslain muuttamiseksi:

"Tekijänoikeuslainsäädännön keskeisenä tavoitteena on **edistää henkistä luomistyötä sen eri muodoissa**. Tunnustamalla tekijöiden oikeuden määrätä teostensa hyväksikäytöstä yhteiskunta kannustaa luovaa toimintaa. Tekijänoikeus ja lainsäädäntöön otetut tekijänoikeuden lähioikeudet edistävät samalla myös henkisten tuotteiden tuotantoa ja levitystä."

EU:n tietoyhteiskuntadirektiivin (2001/29/EY) johdanto-osan perustelukappaleessa 9 asetetaan tavoitteet tekijänoikeuden tietoyhteiskuntakehitykselle:

"Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien yhdenmukaistamisen on perustuttava suojan korkeaan tasoon, koska nämä **oikeudet ovat ratkaisevan tärkeitä henkisen luomistyön kannalta**. Niiden suojaaminen auttaa **varmistamaan luovuuden ylläpitämisen ja kehittymisen** niin tekijöiden, esittäjien, tuottajien, kuluttajien, kulttuurin, teollisuuden kuin suuren yleisönkin etujen mukaisesti. Tämän vuoksi henkisen omaisuuden tunnustetaan olevan erottamaton osa omaisuuden käsitettä."

Kansainvälisellä tasolla tekijänoikeussuojan tavoitteita on kirjattu mm. vuonna 1996 hyväksytyyn WIPO:n tekijänoikeussopimuksen alkulauseeseen, jossa korostetaan "tekijänoikeussuojan huomattavaa merkitystä **kirjallisen ja taiteellisen luomistyön kannustimena**" ja tunnustetaan tarve "säilyttää **tasapaino tekijöiden oikeuksien ja laajemman yleisen edun**, erityisesti opetuksen, tutkimuksen ja tiedonsaannin, välillä Bernin yleissopimuksesta ilmenevällä tavalla".

Yllä mainitut lainaukset osoittavat kiistattomasti, että tekijänoikeuslainsäädännön keskeisenä tavoitteena on edistää ja kannustaa *henkistä luomistyötä* sen eri muodoissa. Elinkeinotoiminnan tai investointien suojan ottaminen tekijänoikeusjärjestelmän keskeisimmäksi ohjausmekanismiksi ei tästä syystä voi olla mahdollista.

On esitetty, että tekijänoikeussuojan perusteiden ulottuminen yli sadan vuoden takaiseen aikaan olisi sinänsä syy arvioida uudelleen myös tekijänoikeuden hallintojärjestelyjä. Väite on kestävä kahdesta syystä. Ensinnäkin kansainvälisen tekijänoikeussuojan tärkeintä instrumenttia, Bernin sopimusta, on säännönmukaisesti uudistettu teknologisen ja markkinakehityksen edetessä. Viimeksi näin tapahtui 1996 yllä mainitun WIPO:n tekijänoikeussopimuksen kautta, jonka sisältö siis saatettiin Suomessa voimaan aivan äskettäin eli 2006 alusta voimaantulleella tekijänoikeuslain muutospaketilla.

Toiseksi, sekä WIPO:n tekijänoikeussopimus että esimerkiksi edellä siteerattu EU:n tietoyhteiskuntadirektiivi linjaavat tekijänoikeuden ensijaiseksi tavoitteeksi edelleen – myös 2000-luvulla – yksiselitteisesti *henkisen luomistyön tukemisen ja edistämisen*, ei elinkeino- ja yritystoiminnan etujen edistämistä. Tämä lähtökohta ei ole miltään osin vanhentunut ja kuten edellä on käynyt ilmi, se on sekä kansallisella että kansainvälisellä lainsäädäntötasolla uudistettu aivan hiljattain.

3 Tekijänoikeushallinto muissa EU-maissa ei poikkea Suomen tilanteesta

Suomen tekijänoikeuslainsäädäntö ei oleellisesti poikkea muista EU-maista, eikä voisikaan poiketa, koska kansallisen lainsäädäntömme keskeinen sisältö perustuu direktiiveihin. Lakimme ei ole millään erityisellä tavalla hankala esimerkiksi media-, teleoperaattori- ja laitealan yritysten kannalta.

Tekijänoikeusasioiden lainvalmistelu tapahtuu *kulttuuriministeriössä* esimerkiksi Tanskassa, Norjassa, Ranskassa ja Espanjassa ja *oikeusministeriössä* Ruotsissa ja Saksassa. Britanniassa tekijänoikeusasiat ja teollisoikeudet kuuluvat uuden Department of Innovation, Universities and Skills -ministeriön alaan. Teollisoikeuksien hallinto taas on Ruotsissa, Norjassa ja Saksassa sijoitettu oikeusministeriöön, Tanskassa ja Ranskassa talousministeriöön sekä Espanjassa teollisuusministeriöön.

Tekijänoikeuksien hallinnointi elinkeino- tai teollisuusministeriössä ei siis ole minkäänlainen pääsääntö EU-maissa. Päinvastoin, lähialueillamme ja suurimmissa EU-maissa tekijänoikeushallinto on sijoitettu joko *kulttuuri- tai oikeusministeriöön*. Kukaan silti ei silti voine vakaavissaan väittää, että sisältötuotanto ja tekijänoikeustalous näissä maissa olisi jotenkin alikehittyntä. Pikemminkin useimmat niistä ovat vahvoja kulttuurin tuotanto- ja vientimaita.

Eurooppalainen vertailu ei siis anna tukea sille, että tekijänoikeuksien siirtäminen Suomessa TEM:öön olisi pääsäännön mukaista, puhumattakaan siitä että siirrolla olisi todistettuja suotuisia vaikutuksia luovuuden varaan rakentuvaan talouteen. Kyseessä on täysin *kansallinen projekti*, jonka taustalla ovat siirtoa esittäneiden tahojen omat motiivit.

4 Siirtoesityksen takana ovat media-alan suuryritykset

Aloite tekijänoikeusasioiden siirrosta kauppa- ja teollisuusministeriöön esitettiin marraskuussa 2006. Asiakirjan oli allekirjoittanut yli 30 viestintä- ja tietoliikennealaa sekä tekijänoikeuksien käyttäjää edustavaa yritystä ja järjestöä. Ajatus ei siis ollut syntynyt poliittisten päättäjien tai valtionhallinnon piirissä. Todettuaan tekijänoikeuden ydinteollisuuden ja tekijänoikeudesta riippuvaisen teollisuuden tuottavan 6,3 % Suomen bruttokansantuotteesta Tekijänoikeuksien käyttäjien neuvottelukunta linjasi: "Näin merkittävää teollisuutta koskevat kysymykset on luontevinta keskittää nimenomaan teollisuusasioista vastaavaan ministeriöön".

Siirtoajatuksen alkuperäisinä kehittelijöinä olivat siis *teollisuusyritykset*, joiden liiketoimintaa on *sisältöjen ostaminen ja levittäminen*. Siirron puoltajat eivät luonnollisesti tällaista aloitetta olisi esittäneet, elleivät otaksuisi uuden ministeriön valmistelevan omalta kannaltaan suotuisampia säännöksiä.

Siirron ajajat haluavat muuttaa tekijänoikeusjärjestelmän tavoitteen *elinkeinopolitiikaksi*, jossa kulttuuri, luovat sisällöt ja sisältötuottajien yritystoiminnan tulokset nähdään lähinnä raaka-aineena suurille media-yhtiöille. Tällaista tavoitetta ja arvopäämäärää eivät tue sen paremmin kansallisen kuin kansainvälisenkään tekijänoikeuslainsäädännön lähtökohdat.

Siirron kannattajat esittävät, että siirtämällä tekijänoikeusasioiden hallinnointi TEM:öön edistettäisiin teollisuuden etua sekä elinkeino- ja kuluttajapolitiikkaa. Kuten edellä on todettu, tällainen linja poikkeaa täysin EU-maiden yleisistä periaatteista. Se on myös vastoin suomalaisissa lainvalmisteluaineistoissa vahvistettua näkemystä *tekijänoikeuden perustavoitteista*.

Suomessa ei ole lähdetty siitä, että luovan työn ja yrittämisen tulokset nähdään *ensisijaisesti raaka-aineena toisten yritystoiminnalle*. Eurooppalaisen ajattelutavan mukaan tekijänoikeusjärjestelmän tavoitteena on suojata luovaa työtä ja kulttuuria ja näiden hyväksi tehtyjä investointeja.

5 Siirtoesitys ohittaa tekijänoikeussuojan tavoitteet ja arvoperustan

Siirtokysymystä koskeva rajalinja ei kulje taiteilijoiden ja yritystoiminnan välillä vaan kahden eri elinkeinoalan välillä: luovan, dynaamisen ja pk-painotteisen *sisältötuotantoalan* sekä tämän tuotteita *jakelevien* suurempien yritysten välillä.

Siirtoa vastustavat taiteilijat ja ne yritykset, jotka *itse tekevät* luovia sisältöjä ja kantavat tämän riskit elämässään ja yritystoiminnassaan. Tästä näkökulmasta tekijänoikeustaloutta on tarkastellut esimerkiksi eurooppalaisten oikeudenhaltija- ja tuottajajärjestöjen yhteistyöprojekti, Culture First!. Sen tuoreessa julkilausumassa (liitteenä) luovan alan merkitystä Euroopalle ja mm. Lissabonin strategian mukaisille kasvu- ja työllisyystavoitteille kuvataan seuraavasti:

"The creation sector is a key driver of the development of information technologies, as shown by the craze for mp3 players, recording devices and subscriptions to interactive services. It is the wellspring of the cultural sector, and growth and jobs within it. This makes it vital for the legal and political environment to support its development and ensure its sustainability. This is a challenge that must be taken up and entails strong protection for intellectual property which must be seen as a major asset and not a curb to the development of the Information Society."

Ilman yksilön persoonallista ja sitoutunutta panosta ei synny hyvää kulttuuria, viihdettä eikä näihin perustuvia sisältötuotteitakaan. Tekijän suhde teokseen on muuta kuin pelkkä suhde tuotannontekijään. Myös *tekijän suhde tekijänoikeuteen* on enemmän kuin hänen moraaliset oikeutensa teokseen. Kyse on hänen *omaisuudestaan*, sekä henkisestä että taloudellisesta. Jälkimmäistä edustavat tekijän taloudelliset oikeudet, jotka mahdollistavat sen että tekijä voi hyödyntää teosta omassa elinkeinotoiminnassaan parhaaksi katsomallaan tavalla.

On sekä kansallisen kulttuurin että luovan alan liiketoiminnan kannalta vaarallista ajatella teoksia *pelkkänä raaka-aineena*, johon sen tekijällä ei tarvitse olla henkilökohtaisia oikeuksia. Ilman korkeatasoisia, kuluttajia kiinnostavia sisältöjä uudet laitteet ja mediat eivät kiinnosta kuluttajia. Sisältötuotantoon nojaavaa taloutta edistää parhaiten sellainen tekijänoikeusjärjestelmä, jossa ymmärretään kulttuurintekijöiden ja kulttuuriyrittäjien työtä, motiiveja ja tarpeita.

6 Tekijänoikeudellinen tasapaino halutaan rikkoa

Siirron ajajat eivät vaikuta olevan ensisijaisesti huolissaan suomalaisen luovuuspotentiaalini hyödyntämisestä mahdollisimman tuloksellisesti ja sen uusiutumisen turvaamisesta, vaan lähinnä omien *toimintavapauksiensa maksimoimisesta* ja *resurssitarpeidensa minimoimisesta*. Tämä on kapea-alaista ja lyhytnäköistä ajattelua.

OPM:tä on tekijänoikeuksien siirron puoltajien lausunnoissa moitittu siitä, ettei lainsäädännön valmistelussa ole huomioitu riittävästi erilaisten markkinatoimijoiden intressejä. Väite on erikoinen esimerkiksi siihen nähden, että OPM asetti keväällä 2007 koko tekijänoikeuspolitiikan avoimen keskustelun kohteeksi ja järjesti asiasta nähtävästi kaikkien aikojen laajimman lausuntokierroksen.

OPM:lle antamissaan lausunnoissa siirtoa ajavat keskeiset tahot eivät esittäneet tekijänoikeuslain kokonaisuudistusta. Muutostoiveet kohdistuvatkin yritysten kannalta *etuja tuottaviin yksityiskohtiin*, kuten mm. hyvitysmaksun alan rajaamiseen nykyistä kapeammaksi, ns. monikanavajakelun oikeuksien saamiseen *suoraan lain nojalla* niistä sopimisen sijasta tai työsuhdetekijänoikeuden säätämiseen laissa *yrityskohtaisen sopimisen* sijasta.

Esityksiä yhdistää se, että niissä kaikissa yhtiöt tahtoisivat saada luovan työn ja yritystoiminnan tulokset käyttöönsä *nykyistä pienemmillä kustannuksilla* – eli alentaa yritystoimintaansa liittyviä hankintamenoja. Tämän hintana olisi tekijänoikeusjärjestelmän *nykyisen tasapainon järkkäminen*. Yhtiöiden halua alentaa hankintamenojaan ei yleensä pidetä riittävänä syynä muuttaa lainsäädäntöä tai lainvalmistelukäytäntöjä. Markkinataloudessa hinnat ovat sopimusasia.

Tekijänoikeuslainsäädännön tulee olla tasapainossa luovan alan arvoketjun eri portaiden (tekijät – sisällöntuotantoyritykset – jakeluyritykset) välillä. Tavoite on *tasapainoinen luova talous*, jossa arvoketjun minkään portaalan oikeutettuja tarpeita ei unohdeta. Esimerkki onnistuneesti muotoillusta tavoitteenasettelusta löytyy joulukuussa 2006 Britanniassa julkaistun IPR-selvityksen, Gowers Review'n johtopäätöksistä:

"**Creativity, innovation and investment** are crucial to boosting the productivity of the UK economy. Looking forward, their importance is set to remain centre-stage as we enter the 'third industrial revolution'. The UK must be able to harness **creativity and promote innovation** in order to compete in the global, knowledge-based economy. Intellectual Property creates the link in the chain which incentivises individuals and firms to innovate and create, with the confidence that their investment is protected."

Siirtoa ajavat tahot kuitenkin näkevät tekijänoikeudellisessa *tasapainossa elämisen*, ts. käytännön tasolla oikeuksien hankkimisesta sopimisen ja siihen tarvittavan asiantuntemuksen resursoimisen, itselleen liian vaivalloiseksi. Tätä puolestaan väitetään kansantaloudelliseksi ongelmaksi ja kansallisen kilpailukyvyn esteeksi, vaikka tilanne on käytännössä sama kaikissa sivistysmaissa. - On syytä vielä muistuttaa, että esimerkiksi Britanniassa tekijänoikeusasiat kuuluvat *innovoinnista, korkeakoulutuksesta ja osaamisesta* (Innovation, Universities and Skills) vastaavan ministeriön hallinnonalaan.

7 Kommentteja selvityksessä esitettyihin argumentteihin siirron puolesta

Seuraavassa arvioimme yksityiskohtaisemmin tekijänoikeusasioiden siirron puolesta esitettyjä argumentteja.

1. *Tekijän- ja teollisoikeuksien suoja muodostaa yhdessä immateriaalioikeuksien suojajärjestelmän (IPR). Eri suojamuodot esiintyvät usein päällekkäin eli samaa tuotetta, esimerkiksi matkapuhelinta, tietokoneohjelmia ja multimediatuotteita kuten tietokonepelejä, suojataan useammalla oikeudella. Kun tekijänoikeudella suojataan esimerkiksi tietokoneohjelman tai matkapuhelimen sisältämiä koodeja (esim. lähdekoodia), suojataan patenteilla näiden tuotteiden sisältämien teknisten keksintöjen ideoita. Mallisuojaalla taas suojataan esimerkiksi matkapuhelimen muotoa ja tavaramerkillä puhelimen merkkiä ja brändiä.*

Siirtohankkeen taustatahot huomioiden on oireellista, että esimerkeiksi tekijänoikeus-suojan kohteista on tässä otettu *matkapuhelin* ja *tietokoneohjelma*. Argumenttia voidaan arvioida kahdesta suunnasta.

Ensinnäkin siitä, että johonkin tuotteeseen kohdistuu samanaikaisesti useita normistoja, ei yleensä vedetä johtopäätöstä, että näiden normien valmistelu pitäisi siirtää samaan ministeriöön. Lukuisiin asioihin yhteiskunnassa kohdistuu yhtäaikaista sääntelyä eri lainsäädäntöjen perusteella. Niitä ei silti siirretä pelkästään yhden ministeriön hallinnonalalle, koska kyse on erilaisista intresseistä ja näkökulmista, joita eri hallinnonalat edustavat ja edistävät.

Samalla tavoin immateriaalisen suojan eri muodot suojaavat ja edistävät eri asioita. IPR-suojan muodot perustuvat kukin omiin kansainvälisiin sopimuksiinsa myös jatkossa ja niillä kullakin tulee olemaan oma tehtävänsä. On virheellistä ajatella, että tekijänoikeusasioiden siirtäminen TEM:öön jotenkin voisi vaikuttaa tähän lähtökohtaan.

2. Tekijänoikeuksien ja teollisoikeuksien keskittämällä uuteen työ- ja elinkeinoministeriöön (TEM) varmistettaisiin se, että kansallista IPR-suojaa kehitetään kokonaisvaltaisesti ja koordinoitusti.

Lausuma jää perustelemattoman väitteen tasolle. Kokonaisvaltaisuus ja koordinointi ovat kannatettavia kehittämistavoitteita, mutta ne eivät edellytä tekijänoikeuksien ja teollisoikeuksien keskittämistä samaan ministeriöön. Tämän osoittavat monet menestykselliset, eri hallinnonalat ylittäneet projektit. Asioiden keskittäminen *muodollisena* toimenpiteenä ei myöskään anna mitään takeita kehittämisen paremmasta kokonaisvaltaisuudesta. Pikemminkin voi käydä päinvastoin, ottaen huomioon tekijänoikeusjärjestelmän ja teollisoikeuksien erilaiset lähtökohdat ja tavoitteet.

3. Teknologinen kehitys on lähentänyt voimakkaasti sisällöntuotantoa ja teknologian kehittämistä (mobiiliviestintä, internet, televisio, palveluinnovaatio). Tämän seurauksena perinteisesti patenttien varassa osaamistaan suojaavat yritykset ovat siirtyneet tai tulevat siirtymään kasvavissa määrin hyödyntämään tekijänoikeuksia.

Tämä pitää paikkansa, osoituksena siitä esimerkiksi Nokian tuore OVI-musiikkipalvelu. Näyttämättä kuitenkin jää, miksi tämän tulisi johtaa tekijänoikeushallinnon siirtämiseen TEM:öön. Pikemminkin on niin, että kun luovat tekijät ja sisältötuotantoyritykset joutuvat neuvottelemaan ja sopimaan oikeuksistaan ylikansallisten, jättimäisten yritysten kanssa, nimenomaan *luovan alan suojararve*, ts. koko tekijänoikeusjärjestelmän lähtökohta, entisestään korostuu.

4. Tekijänoikeuksien siirtäminen tulevaan TEM:öön tukisi muun muassa kokonaisvaltaisemman IPR-politiikan avulla suomalaisten yritysten siirtymistä palveluliiketoimintaan ja sisällöntuotantoon. On kansallisesti merkittävää, että meillä on tekijänoikeusjärjestelmä, joka tukee uusien teknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa.

Teknologioiden kehittäminen ja käyttöönotto on tärkeää, mutta olisi *erittäin poikkeuksellista*, että Suomi asettaisi tämän tekijänoikeusjärjestelmänsä tavoitteeksi. Tekijänoikeusjärjestelmän tehtäväksi tulee sen sijaan asettaa sellaisen *sisältötuotannon tukeminen*, jolla syntyy sisältöä uusilla tekniikoilla jaeltavaksi ja käytettäväksi. Tämä palvelee tietoyhteiskunnan tavoitteita paljon paremmin ja pitkäjänteisemmin. Tekijänoikeuden suojaaminen ei vähennä teknologioiden suojausta.

5. TEM:illä on alaisuudessaan muun muassa PRH ja Tekes, joiden merkittävä osaaminen antaa uskottavat mahdollisuudet kehittää tekijänoikeuksia kokonaisvaltaisesti osana koko suomalaista osaamisen suojaamisjärjestelmää. Tämä voisi tarkoittaa yhteistyötä esimerkiksi tutkimus-, neuvonta-, tiedotus- ja koulutuspalvelujen kehittämisessä ja järjestämisessä (PRH, Tekes, TE-keskukset, tekijänoikeuden hallinnointi- ja toimialajärjestöt, koulutusorganisaatiot).

Ajatus PRH:n ja Tekesin osaamisen nykyistä paremmasta hyödyntämisestä tekijänoikeustalouden piirissä on hyvä ja kannatettava. Sen toteuttaminen ei kuitenkaan edellytä tekijänoikeuksien siirtämistä TEM:öön.

6. Tekijänoikeuksien siirtäminen TEM:öön luo myös hyötyjä alan osaamisen kannalta. Pienessä maassa asiantuntijoita on vähän ja on tärkeää, että he voivat valtioneuvoston tasolla luoda oikean osaamiskeskittymän.

Valtioneuvoston tasolla osaamiskeskittymä kyetään varmasti luomaan ilman virkojen siirtoa ministeriöstä toiseen. Sitä paitsi fuusioiden tuloksena asioita hoitavien asiantuntijoiden määrä – ja siten yhteenlaskettu osaamiskapasiteetti – tavanomaisesti vähenee.

7. Luovien alojen kehittymisen kannalta on olennaista, että näiden alojen yrittäjille taataan samat elinkeinotoiminnan tukipalvelut kuin muillekin elinkeinotoiminnanharjoittajille. Tekijänoikeuksien roolia taiteen ja kulttuurin ammattilaisten toimeentulon varmistamisessa voitaisiin vahvistaa elinkeino- ja yrittäjäpolitiikan osaamisella.

Aloite on hyvä ja kannatettava. Selvitys näyttäisi vihjaavan, että kauppa- ja teollisuusministeriö ei ole tähän mennessä riittävästi tarjonnut luovan alan yrittäjien elinkeinotoiminnan tukipalveluita. Ei ole tälläkään hetkellä mitään estettä järjestää tällaisia palveluita. Asialla ei ole mitään yhteyttä tekijänoikeusasioiden lainvalmisteluun.

8. Tekijänoikeuden merkitys on laajentunut kulttuurialalta merkittävästi. Viidennes (20 %) pk-yrityksistä on tuottanut asiakkailleen sisältöpalveluita. On asianmukaista käsitellä tähän toimintaan liittyvää tekijänoikeussuojan tarvetta osana muuta elinkeinopolitiikkaa.

Lausumasta ei selviä, kenen tekijänoikeussuojan tarpeesta on kyse: pk-yrityksen, sen työntekijöiden, sen asiakkaiden vai jonkun muun. Kuten edellä on todettu, sisältöjä tuottava pk-yrityssektori vastustaa yleisesti tekijänoikeuksien siirtoa TEM:öön, koska sekin katsoo opetusministeriön kykenevän parhaiten huolehtimaan niiden ammattitaitoisesta ja tasapuolisesta valmistelusta.

9. Tekijänoikeusasioiden siirto TEM:öön mahdollistaisi huomattavasti paremmin ja koordinoitummin TEM:n alaisen laajan infrastruktuurin hyväksikäyttämisen myös tällä alalla. Tämä edellyttäisi tiedotuksen ja neuvonnan kohdentamista siten, että tekijänoikeuksista tulonsa saavien yksityishenkilöiden näkökulma ei heikkenisi toimintaympäristössä, jossa elinkeinopolitiikka ja yritystoiminta korostuvat.

Väitettä on vaikea arvioida, koska siinä ei kerrota, mistä infrastruktuurista on kysymys ja miten sitä hyväksikäytettäisiin. Argumentti on kuitenkin paljastava siksi, että se osoittaa todeksi siirtohankkeen ajajien ennakoiman suurteollisuusmyönteisemmän lainvalmistelun TEM:ssä. Kuten edellä on todettu, tekijänoikeusjärjestelmän tavoitteena ei voi olla elinkeinotoiminnan etu vaan *henkisen luomistyön tukeminen ja edistäminen*.

10. Uudessa työ- ja elinkeinoministeriössä ja sen alaisessa keskus- ja aluehallinnossa olisi mahdollista panostaa alan haasteisiin koordinoitusti. Näitä tuovat mm. hallitusohjelman 9.1. kohdan kirjaus, jonka mukaan osana kansallisen innovaatiopolitiikan vahvistamista laaditaan kansallinen teollis- ja tekijänoikeuksien strategia. Erityistä huomiota kiinnitetään pk-yritysten ja yksityisten keksijöiden mahdollisuuksiin käyttää erilaisia suojamuotoja ja sitä kautta parantaa erilaisten tuotteittensa kaupallisia mahdollisuuksia.

Tasapainoisen IPR-strategian luominen edellyttää laajapohjaista valmistelua. IPR-strategian aloittaminen sillä, että ensimmäiseksi katkaistaan tekijänoikeuden ja kulttuurista vastaavan ministeriön välinen yhteys, olisi käsittämätöntä.

Pk-yritysten ja yksityisten keksijöiden aseman vahvistamisessa lienee ensisijassa kyse riittävästä ja asiantuntevasta neuvonnasta. Sen järjestäminen ei edellytä tekijänoikeusasioiden siirtoa TEM:öön.

8 Yhteenvetoa

Edellä on osoitettu, etteivät mitkään asiaperusteet edellytä Suomen tekijänoikeusvalmistelun muuttamista EU:n valtaviirasta poiketen. Siirtohankkeen taustalla ovat mediateollisuuden edut, joiden läpivienti heikentäisi tekijänoikeussuojan todellisen kohteen, luovan alan tekijöiden ja yritystoiminnan asemaa.

Suomalaisen kulttuurialan menestystarina on todenteolla alkanut 2000-luvulla: vientimenestyksiä on saavutettu myös erittäin kilpailluilla aloilla kuten musiikissa, elokuvassa ja tietokonepeleissä. Yksi menestyksen taustatekijä ovat olleet OPM:n oikeat lainvalmisteluratkaisut. Suomen tekijänoikeuslaki vaikuttaa ratkaisevasti luovan alan eli suomalaisten tekijöiden, taiteilijoiden ja kulttuuriyrittäjien toimintaedellytyksiin.

Samanlaisia menestystarinoita tunnetaan mediayritysten ja kuluttajaelektronikka-alan puolelta. On vaikea nähdä, mitä erityisiä, normaalista EU-mallista poikkeavia tekijänoikeustarpeita niillä olisi. Mikään siirron puolesta esitetyissä perusteluissa ei viittaa siihen, että käsillä olisi näiden tahojen kannalta minkäänlainen *oikeudenmukaisuusvaje* tai *perusoikeusongelma*. Nehän eivät ole esittäneet tekijänoikeuslainsäädäntöön muita muutostoiveita kuin sellaisia, että voisivat hyödyntää halvemmalla kotimaisten sisällöntuottajien työn ja yritystoiminnan tuloksia. Tämän edesauttaminen tuskin voi olla lainsäätäjän tehtävä.

Kokonaisuutena tekijänoikeuslainsäädäntöämme on kehitetty tehokkaasti, kuullen avoimesti eri toimialoja ja kuluttajajärjestöjä. Suomessa ei ole sellaisia muutostarpeita, jotka edellyttäisivät tekijänoikeusvalmistelun ja hallinnon siirtoa TEM:öön.

Arvostamme KTM:n/tulevan TEM:in työtä kulttuuriyrittäjyyden ja viennin tukemiseksi. Toivomme edelleen siltä panostusta luovan alan hyväksi ministeriön omalla toimialalla. Olemassa olevien tehtävien pallottelu ministeriöltä toiselle ei sen sijaan tuo lisäarvoa.

Päätös tekijänoikeusasioita hallinnoivasta ministeriöstä on kansallinen kulttuuripoliittinen ratkaisu ja arvovalinta - yksi kaikkien aikojen merkittävimmistä ja seurauksiltaan erittäin pitkävaikutteinen.

Helsingissä, syyskuun 28 päivänä 2007

Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y.

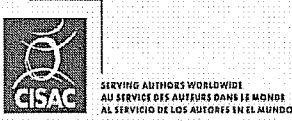
Katri Sipilä
toimitusjohtaja

Mikä Teosto on?

Teosto on vuonna 1928 perustettu säveltäjien, sanoittajien, sovittajien ja musiikinkustantajien tekijänoikeusjärjestö. Edustamme noin 18 000:ta kotimaista musiikin tekijää ja kustantajaa, ja lisäksi vastavuoroisuussopimusten kautta noin kahta miljoonaa ulkomaista oikeudenhaltijaa. Keräämistemme musiikin esitys- ja tallennuskorvauksista jaoimme vuonna 2006 oikeudenomistajillemme 89 %. Lopuilla 11 %:lla katoimme Teoston toimintakulut.

Teosto toimii yhdyssiteenä musiikin tekijöiden ja käyttäjien välillä huolehtien siitä, että musiikin käyttäjät saavat luvat musiikin käyttöön ja että oikeudenomistajat saavat korvaukset teostensa käyttämisestä. Teoston arvoja ovat tehokkuus, avoimuus, muutosvalmius ja luovuus. Oikeuksien hallinnoinnin lisäksi Teosto edistää monin tavoin kansallista kulttuuria. Yhdistyksen aatteelliseen toimintaan kuuluu suomalaisen luovan säveltaiteen edistäminen.

A E P O - A R T I S

EUROCINEMA

Association de producteurs de cinéma et de télévision

EUROCOPYA
European Federation of Joint Management Societies of Producers for Private Audiovisual Copying

Fédération européenne des auteurs et compositeurs

G E S A C

GRUPAMENT EUROPEU DES SOCIETATS D'AUTORS I COMPOSITORS

GIART

International Organisation of Performing Artists

Communication of the European Commission on a European agenda for culture in a globalizing world COM (2007) 242 of 10 May 2007

CULTURE FIRST! POSITION

Opening remarks

Culture First! is an informal network of trade associations and collective management societies representing authors, performers, producers and certain cultural industries (film, music, publishing). Culture First!'s purpose is to engage with issues that impact on culture and cultural diversity, which it did for the first time when equipment manufacturers and network operators called remuneration for private copying into question.

This was because private copying remuneration is not just a fair compensation to rightsholders for the reproduction of their works. Some of the money collected also goes to collective measures in the cultural action sector devised and planned by professionals themselves. This mechanism strives to target the needs of authors, artists and the cultural industries as closely as possible.

The Commission Communication forms part of a changing European and international cultural "landscape". The protection and promotion of cultural diversity is now set within an international legal framework – the UNESCO Convention for the protection of cultural diversity - while the European Union's own internal cultural dimension is strengthened by the revised framework of the European Treaty.

Pending the convening of the IGC, the recent European Council (22-23 June 2007) seems to endorse the cultural breakthroughs made in the draft **Constitutional Treaty** endorsed at the time by the European Council:

- Maintaining the objective which states that "the European Union shall respect its rich cultural and linguistic diversity, and shall ensure that Europe's cultural heritage is safeguarded and enhanced";
- Adopting supporting measures by qualified majority, such as the cultural programmes and the Media programme, for example;
- Recognizing that the Charter of Fundamental Rights of the European Union of December 2000 has binding legal force (except in the United Kingdom, which has an opt-out). This Charter enshrines intellectual property (article 17), respect for media freedom and pluralism (article 11) and provides that the Union shall respect cultural diversity (article 22);

- Preserving the unanimity requirement for the negotiation and conclusion of trade agreements on cultural and audiovisual services which are apt to be detrimental to cultural and linguistic diversity in the European Union.

Culture First! wishes to express its support for the Commission's positive approach in favour of a growing focus on the importance of culture in the shaping of Europe.

The objectives of the European agenda for culture

On a preliminary note, Culture First! thinks that detailed consideration needs to be given both to the concept of "culture" as such and the cultural industries. It is no mean task, but one worth spending time on, given that culture is shaping up as the central core of two of the European Agenda's three objectives.

Culture First! approves the series of objectives taken up by the Commission:

- **The promotion of cultural diversity and intercultural dialogue**, in particular through promotion of the mobility of authors and artists, the mobility of works of art across national borders, and strengthening intercultural competences;
- **The promotion of culture as a catalyst for creativity within the framework of the Lisbon Strategy for growth and jobs**. This is a cardinal point. The creation sector is a key driver of the development of information technologies, as shown by the craze for mp3 players, recording devices and subscriptions to interactive services. It is the wellspring of the cultural sector, and growth and jobs within it. This makes it vital for the legal and political environment to support its development and ensure its sustainability. This is a challenge that must be taken up and entails strong protection for intellectual property which must be seen as a major asset and not a curb to the development of the Information Society.

We see two approaches as essential here to secure respect for copyright and related rights and support cultural diversity: one is to encourage artistic and creative activities in schools and higher education; the other is to inform and raise awareness among the public about these rights, their importance to creativity and the wealth of cultural choices.

One big structural problem with the cultural industries in Europe is the often small size of enterprises (independent music and film producers, small music publishers) their chronic shortage of funds, and banks and financial institutions' aversion to risk industries (which live by nurturing talent).

We therefore believe that the essential instruments cited in the Agenda must be developed and strengthened to enable European cultural sector SMEs to buy fully into the Lisbon Strategy.

The development of creative partnerships between the cultural sector and other sectors (ICTs, research, tourism, social partners, etc.) is essential to leverage the social and economic impact of investments in culture and creativity, and to promote regional employment and development.

- **The promotion of culture as a vital element in the European Union's international relations**. Culture First! supports the Commission's approach directed towards mainstreaming culture across all international relations and development policies and welcomes this proactive approach which must be taken up when framing and negotiating the trade and/or bilateral partnership agreements currently under discussion with Korea,

India, the Caribbean, etc. The Culture First! partners wish to be associated in the preparation and follow-up of these agreements.

New partnerships and new working methods

- **Dialogue with the cultural sector**

Culture First! and its partners support the essential elements of the closely engaged dialogue envisaged by the Commission and confirm their interest in being “closely” involved in the Commission’s future work. The setting-up of an ongoing Cultural Forum has our full encouragement, given the characteristics and many structural challenges facing the cultural community as a whole.

- **Setting up an open method of coordination**

Culture First! supports the Commission’s proposal to set up an open method of coordination (OMC) for the Member States to use. This method seems to deliver good results in other sectoral policy spheres.

The Coalition also supports the development of statistical tools to improve national statistical data and deliver greater comparability of national statistics, in coordination with Eurostat, and more precision in Eurostat’s methods, which, for example, do not distinguish the different crafts within the general category of music.

- **Mainstreaming culture in all relevant policies**

Mainstreaming culture in all relevant policies and involving all the Directorate Generals concerned (especially DGs Information Society, Internal Market, Competition, Trade and Development) is an essential objective.

DG EAC will obviously have a strong role to play in ensuring that culture is really given weight in the different Community policies, and the coherence of the measures taken. Mainstreaming culture in the different policies also requires oversight at the highest level, by the President of the European Commission personally.

***

Culture First! supports and welcomes the process proposed by the *Communication on a European agenda for culture in a globalizing world* and expects the Agenda to result in a coherent set of concrete measures designed to strengthen and secure compliance with intellectual property rights, the dynamism of undertakings in the sector, training and exchanges of human resources in all areas of the creative and cultural industries.

The Culture First! Coalition links together 17 rightholders organisations representing authors, performers, actors, journalists, and audiovisual and recorded music producers/distributors.

AEPO-ARTIS

Association of European Performers' Organisations
Xavier Blanc, Secretary General

AFI

Italian Association of Phonographic Producers
Massimo Baldinato, Regulatory and Public Affairs Manager

BIEM

Bureau International des sociétés gérant les droits d'enregistrement et de reproduction Mécanique
Ronald Mooij, Secretary General

CISAC

International Confederation of Societies of Authors and Composers
Eric Baptiste, Director General

EFCA

European Film Companies Alliance
Kim Magnusson, Chairman

eFilms

European Film on Demand Association
Bo Ehrhardt, Chairman

EFJ/IFJ

European Federation of Journalists/
International Federation of Journalists
Céline Simonin, Authors' Rights Officer

EUROCINEMA

Association de producteurs de cinéma et de télévision
Yvon Thiec, Délégué Général

EUROCOPYA

European Federation of Joint Management Societies of Producers for Private Audiovisual Copying
Nicole La Bouverie, Head of Delegation

EuroFIA

European Group of the International Federation of actors
Dominick Luquer, Secretary General

EVA

European Visual Artists
Carola-Streul, Secretary-General

FERA

Federation of European Film Directors
Cécile Despringre, CEO

FSE

Federation of Scriptwriters in Europe
Pyrrhus Mercouris, Manager

FIM

International Federation of Musicians
Benoît Machuel, Secretary General

GESAC

European Grouping of Societies of Authors and Composers
Véronique Desbrosses, Secretary General

GIART

The International Organisation of Performing Artists
Francesca Greco, Managing Director

IMPALA

The Independent Music Companies Association
Patrick Zelnik, President, CEO of Naïve